

Přehled mluvnice, literatury a slohu

TVAROSLOVÍ

TVAROSLOVÍ

(z lat. morfologie)

= jazykovědná disciplína

= spolu se skladbou tvoří gramatiku

= zabývá se tvořením TVARŮ slov a mluvnickými
významy

Různé tvary slova kamarád

	jednotné číslo	množné číslo
1. pád	kamarád	kamarádi, kamarádové
2. pád	kamaráda	kamarádů
3. pád	kamarádovi, kamarádu	kamarádům
4. pád	kamaráda	kamarády
5. pád	kamaráde	kamarádi, kamarádové
6. pád	kamarádovi, kamarádu	kamarádech
7. pád	kamarádem	kamarády

Pády

1. Kdo, co?
2. Bez koho, čeho?
3. Ke komu, čemu?
4. Vidím koho, co?
5. Ospovuzáme, voPáme?
6. O kom, o čem?
7. S kým, čím?

SLOVNÍ DRUHY

I. **Slova ohebná** = dají se skloňovat nebo časovat

a) **skloňují se:**

⇒ určujeme: **pád, číslo, rod (životnost), vzor**

1. **podstatná jména** **TEN, TA, TO**
= názvy **osob, zvířat a věcí**; vlastností, dějů, vztahů
2. **přídavná jména** **JAKÝ? KTERÝ?**
= **vlastnosti** osob, zvířat, věcí nebo jevů označených podstatnými jmény
3. **zájmena**
= zastupují **jména**.....
4. **číslovky** **KOLIK? KOLIKÁTÝ?**
= označují **počet nebo množství**.....

b) **časují se:**

⇒ určujeme: **osoba, číslo, čas, způsob, rod, vid, třída, vzor**

5. **slovesa**
= vyjadřují děj (stav, činnost)

II. **Slova neohebná** = nedají se skloňovat ani časovat

6. **příslovce** **KDE?, KDY?, JAK?**
= vyjadřují bližší okolnosti dějů

7. **předložky**
= vyjadřují různé okolnosti, ale ve spojení se jmény

8. **spojky**
= spojují **slova nebo věty**.....

9. **částice**
= zdůrazňují slova, uvozují věty

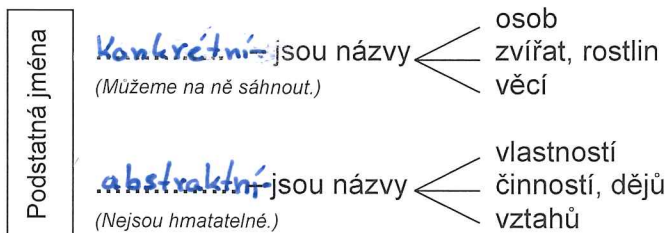
10. **citoslovce**
= vyjadřují city, nálady; označují zvuky

1.

Podstatná jména (substantiva)

- o jsou názvy *osob, zvířat, věcí*; vlastností, dějů a vztahů
- o rozlišujeme: x abstraktní; x vlastní

1. Podstatná jména konkrétní a abstraktní

2. Podstatná jména obecná a vlastní

Podstatná jména vlastní

= píšeme s *velkým* začátečním písmenem

= označují

- * určitou *osobu*
 - o jména příslušníků národa
Karel, Novák, Sedlákoví
 - o jména obyvatel obce
Čech, Němec
Pražan
- * určité *zvíře*...
Rex (kůň), Micka (kočka)
- * určitou věc
 - o jména *zeměpisná*
Sněžka, Labe, Francie
 - o názvy *podniků*
Budvar
 - o názvy *světových děl*
Babička, Rusalka
 - o názvy *slavních svátků*
Vánoce, Dušičky

Podstatná jména obecná

= píšeme s *malým* začátečním písmenem

= neoznačují určitou osobu, zvíře či věc, ale **pojmenovávají je obecně**

- o př.: *chlapec, pes, město, rybník, kniha, týden...*

1.1. Mluvnická kategorie ČÍSLA u podstatných jmen

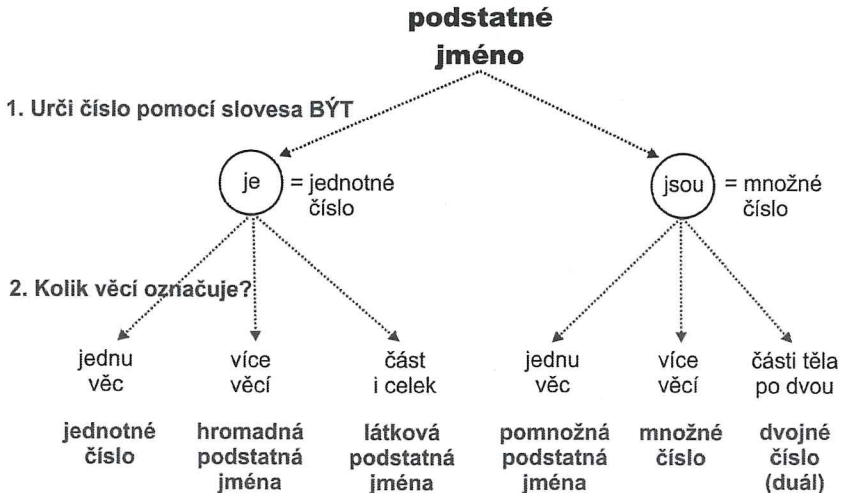
a) ČÍSLO JEDNOTNÉ (č. j.)

- číslo jednotné
 - = tvarem jednotného čísla je označena **JEDNA** věc
- podstatná jména **HROMADNÁ**
 - = tvarem jednotného čísla je označeno **VÍCE** věcí
- podstatná jména **LÁTKOVÁ**
 - = tvarem jednotného čísla může být označena **ČÁST** ale i **CELEK**

b) ČÍSLO MNOŽNÉ (č. mn.)

- číslo množné
 - = tvarem množného čísla je označeno **VÍCE** věcí
- podstatné jméno **POMNOŽNÉ**
 - = tvarem množného čísla je označena **JEDNA** věc
- **duál**
 - = zastaralý tvar množného čísla, který používáme u párových **ČÁSTÍ TĚLA**

Algoritmus určení čísla u podstatných jmen

Skloňování podstatných jmen

ROD STŘEDNÍ

Pád	Tvrký vzor MĚSTO (STŘEDISKO)		Měkký vzor MOŘE (SÍDLIŠTĚ)	
	č. jednotné	č. množné	č. jednotné	č. množné
1	město	města	moře	moře
2	města	měst, středis(e)k	moře	moří, sídlišť
3	městu	městům	moři	mořím
4	město	města	moře	moře
5	město	města	moře	moře
6	městě středisku	městech střediskách střediscích	moři	mořích
7	městem	městy	mořem	moři
Pád	Smíšený vzor KUŘE		Vzor STAVENÍ	
	č. jednotné	č. množné	č. jednotné	č. množné
1	kuře	kuřata	stavení	stavení
2	kuřete	kuřat	stavení	stavení
3	kuřeti	kuřatům	stavení	stavením
4	kuře	kuřata	stavení	stavení
5	kuře	kuřata	stavení	stavení
6	kuřeti	kuřatech	stavení	staveních
7	kuřetem	kuřaty	stavením	staveními

ROD ŽENSKÝ

Pád	Tvrký vzor ŽENA		Měkký vzor RŮŽE (ULICE)	
	č. jednotné	č. množné	č. jednotné	č. množné
1	žena	ženy	růže	růže
2	ženy	žen	růže	růží, ulic
3	ženě	ženám	růži	růžím
4	ženu	ženy	růži	růže
5	ženo	ženy	růže	růže
6	ženě	ženách	růži	růžích
7	ženou	ženami	růži	růžemi
Pád	Vzor PISEŇ <i>TEN</i>		Vzor KOST	
	č. jednotné	č. množné	č. jednotné	č. množné
1	píseň	písně	kost	kosti
2	písně	písní	kosti	kosti
3	písní	písním	kosti	kostem
4	píseň	písně	kost	kosti
5	písní	písně	kosti	kosti
6	písní	písních	kosti	kostech
7	písní	písněmi	kosti	kostmi

ROD MUŽSKÝ (vzory bez koncovky)

Pád	ŽIVOTNÝ		ŽIVOTNÝ	
	Tvrdý vzor PÁN (SOUSED, DĚLNÍK)		Měkký vzor MUŽ (UČITEL, OTEC)	
	č. jednotné	č. množné	č. jednotné	č. množné
1	pán	páni, pánové sousedé	muž	muži, -ové učitelé
2	pána	pánů	muže	mužů
3	pánu, -ovi	pánům	muži, -ovi	mužům
4	pána	pány	muže	muže
5	pane, dělňíku	páni, pánové sousedé	muži, otče	muži, mužové učitelé
6	pánu, -ovi	páněch, dělňících	muži, -ovi	mužích
7	pánem	pány	mužem	muži
Pád	NEŽIVOTNÝ		NEŽIVOTNÝ	
	Tvrdý vzor HRAD (LES, KALICH)		Měkký vzor STROJ	
	č. jednotné	č. množné	č. jednotné	č. množné
1	hrad	hrady	stroj	stroje
2	hrad <u>u</u> , les <u>a</u>	hradů	stroje	strojů
3	hrad <u>u</u>	hradům	stroji	strojům
4	hrad	hrady	stroj	stroje
5	hrad <u>e</u> , kalich <u>u</u>	hrady	stroji	stroje
6	(na)hradě, -u	hraděch, lesích	stroji	strojích
7	hradem	hrady	strojem	stroji

ROD MUŽSKÝ (vzory s koncovkou)

Pád	Tvrdý vzor PŘEDSEDA (HUSITA, SLUHA)		Měkký vzor SOUDCE	
	č. jednotné	č. množné	č. jednotné	č. množné
1	předseda	předsedové, husité	soudce	soudci, -ové
2	předsedy	předsedů	soudce	soudců
3	předsedovi	předsedům	soudci	soudcům
4	předsedu	předsedy	soudce	soudce
5	předsedo	předsedové, husité	soudce	soudci, -ové
6	předsedovi	předsedech sluzích	soudci, -ovi	soudcích
7	předsedou	předsedy	soudcem	soudci

1.3

Postup pro určování VZORU + i/y

1. Určím **ROD** podstatného jména pomocí ukazovacích zájmen:
 - ten = **MUŽSKÝ ROD**
 - ta = **ŽENSKÝ ROD**
 - to = **STŘEDNÍ ROD**
2. Podstatné jméno převedu do:
 - **1.** pádu čísla **jednotného**
 - a **2.** pádu čísla **jednotného**
3. K podstatnému jménu přiřadím **vzor** podle **STEJNÝCH KONCOVEK** 1. a 2. p. č. j.
(Pokud si nepamatuji všechny vzory, podívám se do přehledu)
4. Poté **určím pád**, ve kterém je podstatné jméno a **dosadím stejnou koncovku**, kterou obsahuje v tomto pádu **vzor**

Příklad: **na hráz?**

1. **ta** hráz = **ženský rod**
2. hráz (= 1. p., č. j.) bez hráz**e** (= 2. p., č. j.)
3. hráz**ø** bez hráz**e** jako píseň**ø** bez pís**ň**
*žena bez žen**y** / růže bez růž**e** / pís**ě**ňø bez pís**ě**ň / kost**ø** bez kost**i***
4. **na kom na čem?** ⇨ na hráz? = **6. pád, č. j.**
6. p., č. j. = o pís**n**i ⇨ **na hráz**i****

STŘEDNÍ ROD = „to“

1.	město	moře	kuře	stavení
2.	města	moře	kuřete	stavení

ŽENSKÝ ROD = „ta“

1.	žena	růže	píseň	kost
2.	ženy	růže	písně	kosti

MUŽSKÝ ROD = „ten“

životný

1.	pán	muž	předseda	soudce
2.	pána	muže	předsedy	soudce

neživotný

1.	hrad / les	stroj
2.	hradu / lesa	stroje

1.4 Nepravidelnosti ve skloňování podstatných jmen RODU STŘEDNÍHO

- ① **dítě**: jednotné číslo ⇒ rod **střední**, vzor **kuře**
množné číslo ⇒ rod **ženský**, vzor **kost**

② **datum a buň** → město
t.j. **data, alba**

RODU ŽENSKÉHO

- ① Nepravidelné skloňování „Vánoce“, „Velikonoce“

Pád		podle vzoru
1.	Váno ce	růž e
2.	Vánoc	žena ⇒ ulic-
3.	Vánoc ům	---
4.	Váno ce	růž e
5.	Váno ce	růž e
6.	Vánoc ích	růž ích
7.	Vánoc emi /Vánoci	růž emi /---

- ② **berla**: $\begin{cases} \rightarrow \text{(bez) berle} = \text{růže} \Rightarrow \text{pomůcka k chůzi} \\ \rightarrow \text{(bez) berly} = \text{ženy} \Rightarrow \text{„žezlo“} \end{cases}$

- ③ **myš**: 7. p., č. mn.: myš**mi** = kostmi

- ④ **Čechy, Uhry** = ženy
Beskydy = ženy / hrady

RODU MUŽSKÉHO

- ① 3., 6. p., č. j. **pán** ⇒ pánu / pánovi X před seclovi
muž ⇒ muži / mužovi soudci

⇒ koncovka **-ovi** jen u posledního jména, např.

- básníku Karlu Hynku Máchovi
- lékaři Vaněčkovi

- ② 5. p., č. j. **muž** ⇒ muži!,
ale podstatná jména zakončená
na **-ec**: otec ⇒ otče!
chlapče!, poslanče!, ...

soudce ⇒ soudce!
pane průvodce!, správče!, ...

- ③ **jetel, cíl, kašel, peníz** ⇒ skloňují se podle **STROJ**

- s jeteli, cíli, penězi, ...

- ④ Viz „Nepravidelnosti ve skloňování podstat. jmen r. muž. II.“

Nepravidelnosti ve skloňování podstatných jmen RODU MUŽSKÉHO II.

vzory: a) *životné*: pán, muž, předseda, soudce; b) *neživotné*: hrad, stroj

NEPRAVIDELNOSTI – KOLÍSÁNÍ

a) ve vzoru

Jméno	Pád	Vzoru	Výjimka
anděl, manžel	5., č.j.	pan-e	anděl- i (muž-i) manžel- i
syn	5., č.j.	pan-e	syn- u
strýc	5., č.j.	muž-i	strýci i strýč- e
paša (Vašiča, Pét'a, Máca ...)	2., č.j., 4., 7., č.mn.	předsed-y	paš- i
tác, truc, hec, frč, kec	1., 4., 7., č.mn.	hrad-y	tác- y

b) v rodu (příp. vzoru)

kůň	2., 3., 6., 7., č.mn.	muž-ů	koňů (muž-ů) koň- i (písni- i) (kost- i) rod mužský živ.
lidé	1., 5., č.mn ostatní pády č.mn.	pán /občan-é/ kost	rod mužský živ.
lidičky = živ.		žen-y	rod mužský živ.
rodiče	1., 5. č.j. mn. ostatní pády č.mn.	stroj-e muž	rod mužský živ. Rodiče přišli.

Podstatná jména typu **KUŽEL**:

kužel, plevel, tmel, uhel, burel, tmel, cumel, sopel, ...

➤ kompletní skloňování podle **HRAD** i **STROJ** (s kužel-y i s kužel-i)

Pád	Číslo jednotné		Číslo množné	
	kužel (hrad)	kužel (stroj)	kužel (hrad)	kužel (stroj)
1.	kužel	kužel	kužely	kužele
2.	kužel <u>u</u>	kužele	kuželů	kuželů
3.	kožel <u>u</u>	kuželi	kuželům	kuželům
4.	kužel	kužel	kužely	kužele
5.	kužele	kuželi	kužely	kužele
6.	kužel <u>u</u>	kuželi	kuželech	kuželích
7.	kužel <u>em</u>	kužel <u>em</u>	kužely	kuželi

Podstatná jména typu **KÁMEN**:

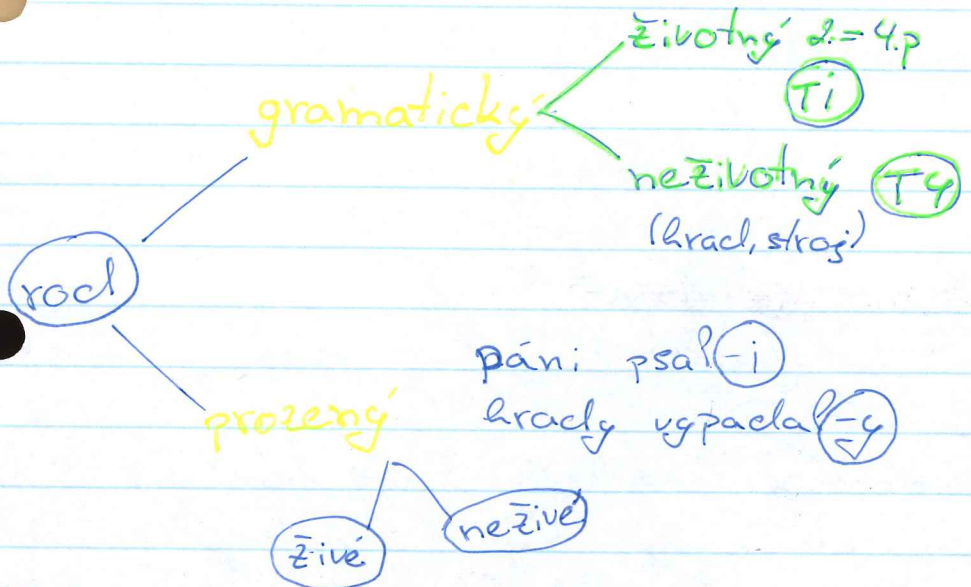
hřeben, ječmen, kámen, kmen, kořen, křemen, plamen, pramen, řemen, týden ...

➤ jednotné číslo podle vzoru **STROJ** + 2., 3., 6. č.j. **HRAD**

➤ množné číslo podle vzoru **HRAD**

Pád	Číslo jednotné		Číslo množné
	kámen (hrad)	kámen (stroj)	kámen (hrad)
1.		kámen	kameny
2.	kamen <u>u</u>	kamene	kamenů
3.	kamen <u>u</u>	kameni	kamenům
4.		kámen	kameny
5.		kameni	kameny
6.	kamen <u>u</u>	kameni	kamenech
7.		kamen <u>em</u>	kameny

1.5. ROD počestatných jmen

! ⇒ ve shodě počmĕta s přisacelkem
i/g vĕcly podle gramatickeho
rodu

nĕkterá počestatná jmĕna mají
tvary živoťné i neživoťné.

nežive

slanečci → d. p. slanečkā (circled)

než pāni pāni (circled)

slanečkly → d. p. slanečkū (circled)

hracly hracū (circled)

π život. π živ.
ukazatele - d. u
mažové
ukazatele - d. u π nez.
stroje - g

~~den dpo N. A. A.~~

uzenāce bez uzenācū \Rightarrow stroje bez strojū
pacoborce bez pacoborcū \Rightarrow stroje bez strojū
ukazatele bez ukazatelū \Rightarrow stroje bez strojū

2.

PŘÍDAVNÁ JMÉNA (adjektiva) I.

= vyjadřují vlastnosti osob, zvířat, věcí nebo jevů označených podstatným jménem

2.1.

Druhy přídavných jmen

= rozlišujeme podle koncovek 1. pádu, čísla jednotného ve všech gramatických rodech:

1. Přídavná jména **tvrdá**
 - vzor mladý, **-á, -é**
2. Přídavná jména **měkká**
 - vzor jarní, **-í, -í**
3. Přídavná jména **přivlastňovací**
 - vzor otcův
 - vzor matčin

Pravopis přídavných jmen

1. Přídavná jména **tvrdá** = **y**

- **ale!** 1., 5. p., č. mn., r. mužský živ.: mladí
- **7. p. č. mn.** = mladými

2. Přídavná jména **měkká** = **i**

3. Přídavná jména **přivlastňovací** = **i/y**

- **i** píšeme jen v 1., 5. p., č. mn., rodu mužského životního; přípona 7. p., č. mn. **-ými**
- příd. jm. **přivlastňovací** utvořená od jmen vlastních píšeme s **VELKÝM** počátečním písmenem (*Jirkovo auto, Mánesův obraz*) ⇒ **čí?**

☞ **ale:** příd. jm. **tvrdá** i **měkká** utvořená od jmen vlastních píšeme s **MALÝM** počátečním písmenem (*moravské víno, třeboňský kapr*) ⇒ **jaký?**

4. Pozor na psaní **-n-** / **-nn-**

-nn-

- adjektiva utvořená příponou **-ný** od podstatných jmen s kořenem končícím **-n**
 - den + ní ⇒ denní
 - kámen + ný ⇒ kamenný
- ☞ **pamatuj:** cenný, pohostinný, prostranný, jednostranný, denní, ranní (=ráno)

-n-

- adjektiva utvořená příponou **-í** (jen od názvů zvířat)
 - beran + í ⇒ beraní
 - krocán + í ⇒ krocaní
- ☞ **pamatuj:** raný *salát* (=časný)

5. Pozor na psaní **-mě-** / **-mně-**

- při psaní 2. stupně si pomáháme tvarem 1. stupně
 - známější ⇔ známý
 - temnější ⇔ temný
- ☞ **pamatuj:** tamější

PŘÍDAVNÁ JMÉNA (adjektiva) II.

Skloňování

1. Složené

- vzor **mladý**
- vzor **jarní**

vzor MLADÝ

	mužský rod (životný / neživ.)		ženský rod		střední rod	
1.	mladý	mladí/mladě	mladá	mladé	mladé	mladá
2.	mladého	mladých	mladé	mladých	mladého	mladých
3.	mladému	mladým	mladé	mladým	mladému	mladým
4.	mladého/mladý	mladé	mladou	mladé	mladé	mladá
5.	mladý	mladí/-	mladá	mladé	mladé	mladá
6.	mladém	mladých	mladé	mladých	mladém	mladých
7.	mladým	mladými	mladou	mladými	mladým	mladými

vzor JARNÍ

	mužský rod		ženský rod		střední rod	
1.	jarní	jarní	jarní	jarní	jarní	jarní
2.	jarního	jarních	jarní	jarních	jarního	jarních
3.	jarnímu	jarním	jarní	jarním	jarnímu	jarním
4.	jarního/jarní	jarní	jarní	jarní	jarní	jarní
5.	jarní	jarní	jarní	jarní	jarní	jarní
6.	jarním	jarních	jarní	jarních	jarním	jarních
7.	jarním	jarními	jarní	jarními	jarním	jarními

2. Jmenné

- tvary jen v 1. a 4. pádě pouze u přídavných jmen vzoru tvrdého (mladý)
- jsou shodné s tvary tvrdých vzorů podstatných jmen (pán, hrad, žena, město)
- zdráv, mrtev, stár, dlužen, hoden; je těžko, záhodno...; není radno, není možno... *pán hrad žena město*

	mužský rod		ženský rod	střední rod
	životný	neživotný		
1.p., č.j.	šťasten	šťasten	šťastna	šťastno
4.p., č.j.	šťastna	šťasten	šťastnu	šťastno
1.p., č.mn.	šťastní	šťastny	šťastny	šťastna
4.p., č.mn.	šťastny	šťastny	šťastny	šťastna

3. Přivlastňovací

- vzor **otcův**
- vzor **matčín**

Číslo jednotné

	mužský rod (bratr, kabát)		ženský rod (sestra)		střední rod (slovo)	
1.	otcův	matčín	otcová	matčína	otcovo	matčínno
2.	otcová	matčína	otcovy	matčiny	otcová	matčína
3.	otcovu	matčín	otcově	matčíně	otcovu	matčínu
4.	otcová/otcův	matčína	otcovu	matčínu	otcovo	matčínno
5.	otcův	matčín	otcová	matčína	otcovo	matčínno
6.	otcově, -u	matčíně, -u	otcově	matčíně	otcově, -u	matčíně, -u
7.	otcovým	matčíným	otcovou	matčínou	otcovým	matčíným

Číslo množné

	mužský rod (bratři, kabáty)		ženský rod (sestry)		střední rod (slova)	
1.	otcovi/otcovy	matčíní/matčiny	otcovy	matčiny	otcová	matčína
2.	otcových	matčíných	otcových	matčíných	otcových	matčíných
3.	otcovým	matčíným	otcovým	matčíným	otcovým	matčíným
4.	otcovy	matčiny	otcovy	matčiny	otcová	matčína
5.	otcovi/otcovy	matčíní/matčiny	otcovy	matčiny	otcová	matčína
6.	otcových	matčíných	otcových	matčíných	otcových	matčíných
7.	otcovými	matčínými	otcovými	matčínými	otcovými	matčínými

2.7. Stupňování přídavných jmen

Tvary 2. a 3. stupně se
skloňují podle vz. JARNÍ

1. stupeň - pozitiv

2. stupeň - komparativ

- tvoří se příponami **-ejší, -ější, -ší, -í**

Pozor na pravopis:

⇒ před příponou **-ší** se mění

ch ⇒ **š**

/tichý ⇒ tišší/

h ⇒ **ž**

/drahý ⇒ dražší/

z ⇒ **ž**

/úzký ⇒ užší/

s ⇒ **š**

/vysoký ⇒ vyšší/

⇒ před příponou **-ější** se mění

sk ⇒ **šť**

/lidský ⇒ lidš^ťější/

⇒ před koncovkou **-í** se mění

ck ⇒ **čť**

/komič^ťký ⇒ komič^ťější/

k ⇒ **č**

/měkký ⇒ měkč^í/

3. stupeň - superlativ

- tvoří se ze tvaru 2. stupně přidáním předpony *nej-*

☞ Pozn: Někdy se tvoří 2. st. od jiného kořene než 1. st.: malý-menší, velký-větší, dobrý-lepší, zlý-horší, dlouhý-delší

- ptám se **(zís)** + podst. jméno
- vzor otcevi

Matějov**(y)** ⇒ vždy přicl. jm. přicl.
 otcův/matěin ↑
(y) kromě 1,5. Mživ.

3) z podstatné přiclavná jména

za rok půjde do **(d.) tanečních** kurzů

.....-!-..... **(1.) tanečních.** X

⇒ samotné přiclavné jméno bez podstatného se stává **PODSTATNÝM** jménem

právoeři, kasín^o,

2.3. ④ VEĽKÁ PÍSMENA U ADJEKTIV

d podmienky:

→ pouze prívlastňovaci adjektiva

→ utvorená ocl vlastníck podstatných s'men

prí:

šimonovg ponožkg

1) či ponožkg?

= prívl. adj. r

2) ocl subst. šimon r

= vlastní subst. r

→ S

3. zájmena

PRONOMINA

= obecný slovní druh

= zastupují v textu podstatná nebo přicl. jména

př.: Udělal to Petr → on

Děj mi Petrovy věci → jeho

12/2/15

3.1 Druhy zájmen

1. OSOBNÍ = zastupují osobu

(já, ty, on...)

2. PŘIVLASTŇOVACÍ = přivlastňují osobě

(můj, tvůj, váš, ...)

3. UKAZOVACÍ = ukazují na osobu (věc, zvíře)

(ten, tento, takový, ...)

4. TAZACÍ ZÁJMENA = ptají se na něco (někdo)

5. VZTAŽNÁ ZÁJMENA = připojují k sobě
některé věty v souvětí, vztahují
se k předešlé věti.

= Chodím do školy, kteří žijí za rohem.

6. ZÁJMENA NEURČITÁ = neurčují přesnou
osobu nebo věc (někdo, něco, ...)

7. ZAPORNÁ = popírají

Gramatický rod a

3.2 zájmen

1) BEZRODÁ zájmena

→ nevysvětlují rod, pro všechny rody mají
stejný tvar

(já = m., ž., stř. rod)

4. TAZACÍ ZÁJMENA = ptají se na něco (někoho)

5. VZTAŽNÁ ZÁJMENA = připojují k sobě
některé věty v souvětí, vztahují
se k předešlé větě.

= Chodím do školy, kteřá je za rohem.

6. ZÁJMENA NEURČITÁ = neurčují přesnou
osobu nebo věc (někdo, něco, ...)

7. ZAPORNÁ = popírají

Gramatický roč a

3.2 zájmen

1) BEZRODÁ zájmena

→ nevysvětlují roč, pro všechny ročy mají
stejný tvar

(já = m., ž., stř. roč)

2/ RODOVÁ

→ ugráeetraj. roel, rāēnē tvaru pro roel
(on x ona x ono)

3.3 Zvratnē se/si

4pāel = sebou s sebou

Po slovesec, jimiē se oznaēaj. pohyb, které dēlā osoba (zviře) svīm tēlem

př.: Kapr sebou mrskal. X vezmu s sebou bratra.

3.4

Zājmeno mi / my

= mnē jednomu
= jednotnē čislo,
3.p. zājmena JĀ = mi, mnē

př. Pošli mi pohled.

= my všichni
= množnē čislo
1.p. zājmena MY

7.p. s nāmi (s vāmi)

př. My tam vāmi nepůjdeme.

3.5 MŮJ, TVŮJ, SVŮJ

Doplň do vět vhodná **přivlastňovací zájmena** můj/tvůj/svůj.

Jana hledá tašku a ptá se Markéty:

Markéto, neviděla jsi tašku?

Petr potkal Pavla a povídá mu:

Včera jsem potkal sestru.

A Pavel mu odpověděl:

Vůbec si teď s/se sestrou nerozumím.

Mirka vypráví Karolíně o plánech na dovolenou:

Bez nejlepší kamarádky nikam nepojedu.

Iva varuje Evu:

Mé sestřenici nic neříkej! Čí je sestřenice, Ivy nebo Evy?

Své sestřenici nic neříkej! Čí je sestřenice, Ivy nebo Evy?

3.6 KTERÝX JAKÝ?

ptá se po pojmenování

nebo označení

Který člen je členes?

čtvrtek

ptá se na vlastnost

nebo kvalita

Jaký člen je členes?

jarní

Zájmena (pronomina)

1. Zájmena osobní

- bezrodá (=nevyjadřují rod): **já, ty, my, vy, se, si**
- rodová: **on, ona, ono, oni, ony, ona** vzor: NÁŠ

1. p.	já	ty	—
2. p.	mě, mne	tě, tebe	sebe
3. p.	mi, mně ^{-ovi}	ti, tobě	si, sobě
4. p.	mě, mne	tě, tebe	se, sebe
6. p.	(o) mně ^{-ovi}	(o) tobě	(o) sobě
7. p.	mnou	tebou	sebou <small>pozn. 3.3</small>

2. Zájmena ukazovací

- **ten**, TEN – tvrdý vzor
- **tento**, TEN
- **tenhle**, TEN
- **onen**, TEN
- **takový**, MLADÝ
- **týž**, MLADÝ
- **tentýž**, TEN+týž
- **sám/-ý** ŠTASTEN / MLADÝ

5. Zájmena vztažná

- **kdo(ž)**, TEN
- **co(ž)**, NÁŠ
- **jaký(ž)**, MLADÝ
- **který(ž)**, MLADÝ
- **čí**, JARNÍ
- **jenž**, NÁŠ

3. Zájmena přivlastňovací

- **můj**, MLADÝ
- **tvůj**, MLADÝ
- **svůj**, MLADÝ
- **náš**, NÁŠ – měkký vzor
- **váš**, NÁŠ
- **jeho**, nesklonné
- **její**, JARNÍ
- **jejich**, nesklonné

6. Zájmena neurčitá

- = tvoří se:
- předpona **ně-**
 - **lec-**
 - **leda-**
 - **kde-**
- } + tázací zájmena
- **tázací zájmena + přípona -si**
 - **každý** MLADÝ
 - **všechen** j.č. NÁŠ / mn.č. TEN

4. Zájmena tázací

- **kdo**, TEN (ls kým)
- **co**, NÁŠ
- **jaký**, MLADÝ
- **který**, MLADÝ
- **čí**, JARNÍ

7. Zájmena záporná

- **nikdo**, TEN
- **nic**, NÁŠ
- **nijaký**, MLADÝ
- **ničí**, JARNÍ
- **žádný**, MLADÝ

Zájmenné skloňování

- Tvrdý vzor: **TEN**
 - podle tvrdého vzoru se skloňují zájmena
 - ukazovací **ten, tento, tehle, onen**
 - tázací, vztažné **kdo**
 - neurčitá **někdo, leckdo, ledakdo, kdosi, kdokoli ...**
 - záporné **nikdo**
- } rozdíl je jen v tvarech
7. pádu
(tím - dALE: **kým, někým...**)
- Měkký vzor: **NÁŠ**
 - podle měkkého vzoru se skloňují zájmena
 - osobní **on, ona, ono**
 - přivlastňovací **naš, váš**
 - tázací, vztažné **co**
 - neurčitá zájmena **něco, ledaco, lecco(s), cosi, cokoli**
 - záporné **nic**

Číslo jednotné

	mužský rod (bratr, dům)		ženský rod (sestra)		střední rod (slovo)	
1.	ten	naš	ta	naše	to	naše
2.	toho	našeho	té	naší	toho	našeho
3.	tomu	našemu	té	naší	tomu	našemu
4.	toho / ten	našeho / náš	tu	naši	to	naše
5.						
6.	tom	našem	té	naší	tom	našem
7.	tím	naším	tou	naší	tím	naším

Číslo množné

	mužský rod (bratři, domy)		ženský rod (sestry)		střední rod (slova)	
1.	ti / ty	naši / naše	ty	naše	ta	naše
2.	těch	našich	těch	našich	těch	našich
3.	těm	našim	těm	našim	těm	našim
4.	ty	naše	ty	naše	ty	naše
5.						
6.	těch	našich	těch	našich	těch	našich
7.	těmi	našimi	těmi	našimi	těmi	našimi

naši

vzor TEN
el. poč. samohl.
(tě, tím)

dvojhl. -ou
(tjou)

3.8. Skloňování zájmen ON, ONA, ONO

- zájmena osobní, rodová
- vzor: **NÁŠ**

Číslo jednotné						
1	náš	ON	naše	ONA	naše	ONO
2	našeho	jeho, ho, jej	naší	jí	našeho	jeho, ho, jej
3	našemu	jemu, mu	naší	jí	našemu	jemu, mu
4	našeho / náš	jeho, ho, jej / ho, jej	naší	ji	naše	ho, je, jej
5						
6	našem	(o) něm	naší	(o) ní	našem	(o) něm
7	naším	jím	naší	jí	naším	jím
Číslo množné						
1	naši / naše	ONI	naše	ONY	naše	ONA
2	našich	jich	našich	jich	našich	jich
3	naším	jim	naším	jim	naším	jim
4	naše	je	naše	je	naše	je
5						
6	našich	(o) nich	našich	(o) nich	našich	(o) nich
7	našimi	jimi	našimi	jimi	našimi	jimi

- **po předložce** se souhláska **j-** mění na souhlásku **ň-** **j** ⇒ **ň**
př. Petr **jí** dal dárek k narozeninám. X Petr šel k **ní** domů.
- delší tvary zájmena **on** ⇒ **jeho, jemu** užíváme **po předložce** a při **důrazu**

JAK SE ZE ZÁJMENA NÁŠ STANE ON?

Dám to **Tondovi**. *Jméno chce nahradit osobním zájmenem ON.*

Ke jménu doplním vzor **NÁŠ** ⇒ Dám to **našemu** Tondovi.

pokud je před zájmenem
předložka

K němu nepůjdu. Dám to jemu.